

Valtuutettu Jari Valkosen valtuustoaloite: Selvitys LSJH:n kanssa tehdystä sopimuksesta

Kaupunginvaltuusto 05.02.2024 § 9

Päätös: Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 12.02.2024 § 52

Valtuutettu Jari Valkosen valtuustoaloitteessa esitetään, että Uudenkaupungin kaupungin ja Lounais-Suomen Jätehuollon (LSJH) välinen sopimus avataan valtuustolle ja sitä verrataan muiden kuntien LSJH:n kanssa tekemiin sopimuksiin sekä punnitaan, ovatko jätehuoltosopimuksen myötä toteutuneet ne hyödyt, mitä valtuustolle ennen päätöstä luvattiin. Lisäksi Valkonen esittää aloitteessa, että on kohtuullista vaatia selvitystä, jossa verrataan nykyisiä jätehuoltokuluja kyseistä sopimusta edeltävien aikojen kaupungin ja talouksien jätehuoltokuluihin, ja jos tarve vaatii, on kyseinen sopimus tuotava uudelleen valtuuston päätettäväksi.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Atso Vainio

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää antaa aloitteen teknisten ja ympäristöpalvelujen valmisteltavaksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallitus 25.03.2024 § 92
2194/00.04.02/2024

Valmistelija: Tekninen johtaja Jari Nikkari
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Osakkuus Lounais-Suomen Jätehuollossa

Kaikki jätehuoltoon liittyvät palvelu- ja viranomaistehtävät kustannuksineen, lukuun ottamatta valvontaviranomaisen työtä, loppuivat Uudenkaupungin kaupungilta, kun kaupunki liittyi Lounais-

Suomen Jätehuollon osakkaaksi 1.1.2022. Tätä ennen kustannuksia katettiin osittain jätetaksan mukaisin maksuin, mutta merkittävästi myös verovaroin.

Kaikilla 18 osakaskunnalla on yhteinen, samansisältöinen osakassopimus, jonka mukaisesti yhtiö tuottaa palvelut yhdenvertaisesti kaikille osakkailleen. Liittyessään Lounais-Suomen Jätehuollon osakkaaksi Uusikaupunki maksoi osakkeet apportiomaisuudella sen hetkisen jätehuoltoliiketoiminnan siirtona. Yhtiö on maksanut kaupungille osinkoa tilivuosilta 2021 ja 2022.

Uudenkaupungin osakkuuden myötä kaupungista tuli lain edellyttämällä tavalla jätehuoltolautakunnan jäsen, joka hoitaa jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa jätetaksasta, jätehuoltomääräyksistä ja jätteiden kuljetusjärjestelmästä päättäminen.

Mainittakoon vielä, että Uudessakaupungissa on edelleen käytössä kiinteistönhaltijan järjestämä jätehuolto kuten ennen jätehuoltoyhtiöön liittymistäkin. Sekajäteastioiden tyhjennyksen hinta siis määräytyy edelleen kiinteistönhaltijan ja jätteenkuljetusyrityksen keskinäisen sopimuksen mukaan. Muutoksena sekajätteen keräyksen osalta on, että nykyisin Uudenkaupungin ollessa LSJH:n osakkaana sekajäte tulee toimittaa Salon Ekovoimalaan entisten Ruotsiin, Viroon ja Kokkolaan toimitusten sijaan. Jätelain uudistuminen on lisännyt kustannuksia ja velvoitteita mm. biojätteen ja pakkausjätteen keräyksen kunnallistamisen myötä. Lisäksi epävarma maailman tilanne on nostanut polttoaineiden ja muiden hyödykkeiden hintoja voimakkaasti, joten hintojen vertaaminen mm. vuoden 2020 hintoihin, jolloin Uusikaupunki vielä toimi jätehuoltoviranomaisena, on vertailukelvotonta.

Jätehuoltokustannusten kattaminen

Suomessa jätehuolto tulee kustantaa pelkästään jätteen tuottajilta kerättävillä maksuilla, eikä esimerkiksi verovaroilla. Lounais-Suomen Jätehuollon osakkaana kaikki asukkaiden sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuollon kustannukset katetaan Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan päättämällä taksalla ja jonkin verran yhtiön muulla tulolla.

Taksa on pääosin rakenteeltaan tasataksa, joka tarkoittaa sitä, että kaikki asukkaat Lounais-Suomen Jätehuollon osakaskunnissa maksavat palveluista saman verran asuinpaikasta riippumatta. Joidenkin palvelujen osalta yksittäinen asukas voi hyötyä tasataksasta verrattuna toisella alueella asuvaan, ja joistakin palveluista sama asukas voi joutua maksamaan korkeampaa hintaa verrattuna todelliseen sen alueen kustannukseen.

Osakkuutta edeltävänä vuonna 2021 ja ensimmäisenä osakkuusvuonna 2022 Lounais-Suomen Jätehuollolla oli käytettävissään Uudenkaupungin jätehuoltopalvelujen suunnitteluun,

organisoimiseen ja toteuttamiseen ainoastaan vuonna 2022 laskutettu jätehuollon perusmaksutulo. Saatu tulo ei riittänyt syntyneisiin kustannuksiin, koska työtä tehtiin paljon muuhunkin kuin perusmaksulla katettaviin palveluihin. Taksatulon ylittävät kustannukset katettiin yhtiön muulla tulolla.

Ennen jätehuoltoyhtiöön liittymistä Uudenkaupungin kaupunki käytti 2 henkilötyövuotta jätehuollon viranomaistehtäviin, operatiivisiin tehtäviin ja laskutukseen. Nämä kustannukset ovat poistuneet. Lisäksi jätehuollon palveluneuvontaan ja jätehuoltomääräysten ylläpitoon ostopalveluna (L&T Oy) käytettiin 20 400 € vuodessa ja risu- ja puutarhajätteiden keräykseen n. 25 000 €. Jätehuollon perusmaksulaskutuksien laskutuksesta paikallisille jätehuoltoyrittäjille maksettiin keskimäärin 8 000 € / vuodessa. Muita kustannuksia tuli vielä mm. kierrätyspisteiden ylläpidosta, jäteastia- ja maanvuokrasta ja vaarallisten jätteiden keräyksestä. Kierrätyspisteiden hyötyjätekeräyksistä ja alueiden siivouksesta maksettiin keskimäärin 10 000 € vuodessa (Helistölä Oy).

Jätehuollon palvelutason kehittyminen Lounais-Suomen Jätehuollon osakkaana

Uudenkaupungin jätehuolto järjestetään nyt jätelain ja muiden säännösten mukaisesti. Lounais-Suomen Jätehuolto on kehittänyt määrätietoisesti jätehuoltopalvelujen tasoa Uudessakaupungissa. Ennen osakkuutta tavoitteeksi asetettiin, että palvelutason tulee olla vähintään samalla tasolla kuin ennen osakkuutta. Tavoite on ylitetty kirkkaasti. Palvelut ovat monipuolistuneet ja investointeja on tehty satojen tuhansien eurojen arvosta. Liitteenä 1 on vuoden 2024 jätehuollon palvelutasokuvaus, johon on yksilöity jätehuoltopalvelujen tilanne Uudessakaupungissa osakkuusaikana.

Kahden ensimmäisen vuoden aikana esimerkiksi hyötyjätteiden keräykseen tarkoitettut ekopisteet ja sekajätteen aluekeräyspisteet on uudistettu täysin. Jätteiden vastaanotto-, välivarastointi- ja käsittelypaikat on kilpailutettu kaupungin aikaisempien ostopalvelusopimusten umpeuduttua. Uudella lajitteluasemalla vastaanotettavien jätelajien määrä on monipuolistunut ja muun muassa puu- ja haravointijätteitä otetaan nyt maksutta vastaan ympäri vuoden. Kiertävä lajitteluasema SIIRA pysähtyy nyt myös Uudenkaupungin alueella.

Jätelain muutoksen edellyttämät toimenpiteet on tehty. Pakkaus- ja biojätteiden keräys on toteutettu lain edellyttämiltä kiinteistöiltä kunnan järjestämänä kuljetuksena. Myös jätehuoltoon liittyvä rekisterityö on aikaisempaa kattavampaa. Uusikaupunkilaisilla on entistä monipuolisemmat jäteneuvonnan palvelut ja asiakaspalvelukanavat käytössään.

Lounais-Suomen jätehuolto-ohjelmaan vuosille 2023–2028 on kirjattu osakaskuntien yhteinen näkemys siitä, miten seudun jätehuoltoa toteutetaan ja kehitetään kuluvan ohjelmakauden aikana

vuosina 2023–2028. Ohjelma on hyväksytty osakaskuntien valtuustoissa Lounais-Suomen jätehuolto-ohjelma 2023–2028 (turku.fi).

Jätehuollon maksut Uudessakaupungissa

Yleinen kustannusten nousu on kohdistunut jätehuoltopalvelujen toteuttamiseen, kuten muihinkin aloihin. Polttoaineet, sähkön hinta, materiaalit ym. ovat entistä kalliimpia. Lisäksi jätelain muutos toi kunnille huomattavasti lisää velvollisuuksia, kun pakkaus- ja biojätteiden keräys ja kuljetus siirtyi kuntien järjestettäväksi. Osakkuuden ansiosta Lounais-Suomen Jätehuolto on tehnyt kaiken sen työn, joka muutoin olisi jäänyt Uudenkaupungin itse hoidettavaksi. Käytännössä yhtiö on kaupungin puolesta päivittänyt kuljetusrekisteritiedot, suunnitellut tyhjennysten urakka-alueet, reitittänyt tyhjennykset, järjestänyt lain edellyttämät markkinavuoropuhelut, toteuttanut kilpailutukset ja käynnistänyt sopimusten mukaiset tyhjennysurakat.

Verrattuna Suomen muihin alueisiin, Lounais-Suomen Jätehuollon alueella jätemaksut ovat yleisesti ottaen keskitasoa tai sen alle.

Alla olevassa taulukossa on jätemaksujen vertailua. Maksujen vertaaminen osakkuutta edeltäneeseen aikaan on hankalaa, koska yleinen hintataso on muuttunut, jätehuollon toteutus ja palvelutaso on kehittynyt aikaisemmasta, eikä jätehuollon toteutukseen käytetä enää kaupungin talousarviorahaa eikä henkilötyötä.

Perusmaksu on edullisemmalla tasolla kuin ennen osakkuutta.

Sekajätteen aluekeräyksen vuosimaksu saarikiinteistöille on noussut. Maksu kattaa nyt keräyksen kohonneet kustannukset. Tämän lisäksi aluekeräysverkoston astiat on uusittu ja järjestelmää muutenkin kehitetty.

Osakkuuden ensimmäinen vuosi 2022 oli siirtymävuosi, jolloin oli edelleen voimassa Uudenkaupungin ja yritysten välisiä sopimuksia ennen Lounais-Suomen Jätehuollon toteuttamia kilpailutuksia. Merkittävin vanhoista sopimuksista oli kaupungin ja L&T:n välinen jätteen vastaanottoa ja käsittelyä koskeva palvelusopimus Munaistenmetsässä. Uudessakaupungissa vuonna 2022 kertyneet taksan mukaiset **sekajätteen** käsittelymaksut (148,42 €/t) siirtyivät lyhentämättöminä L&T:lle. Muiden osakaskuntien alueella perityllä vastaavalla maksulla (160 €/t) katettiin sekajätteen käsittelyn lisäksi hyvin monia muita kustannuksia, jotka kohdistuivat myös Uuteenkaupunkiin. Lounais-Suomen Jätehuollon alueella sekajätteen käsittelymaksulla rahoitetaan aina käsittelyn ohella sellaisia yleisiä kustannuksia, joille ei pysty suoraan kohdistamaan yksilöityä taksamaksua. Tällaisia ovat esimerkiksi alueiden ylläpitoon, ympäristölupiin, vakuutuksiin, ict-ohjelmistoihin, palkkoihin ja suunnittelutyöhön sekä investointeihin liittyvät kustannukset.

Kaikki jätehuoltokustannukset tulee kattaa jätemaksuin. Omalla lajitteluaktiivisuudellaan asukas pystyy vaikuttamaan hyvin paljon kiinteistöllä syntyvän sekajätteen määrään ja kustannukseen.

Biojätteen käsittelymaksu on puolittunut osakkuutta edeltäneestä ajasta. Nykyinen maksu on Lounais-Suomen Jätehuollon kilpailutuksen mukainen tulos, minkä lisäksi jätehuoltolautakunta kannustaa maksupolitiikalla biojätteen lajitteluun. Maksu koskettaa yhä useampaa uusikaupunkilaista, kun biojätteen keräysvelvoite on jätelain muutoksen jälkeen laajentunut koskemaan kaikkia vähintään 10 000 asukkaan kaupunkitaajaman kiinteistöjä.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden käsittely on kalliimpaa kuin ennen osakkuutta tai Uudenkaupungin naapurikuntien asukkaille. Tämä johtuu koko toimialueella käytössä olevasta tasataksasta. Tasataksassa lietteiden käsittelyn kokonaiskustannukset koko toimialueella jaetaan tasan kaikkien kesken. Lietteen käsittely on selkeästi kalliimpaa muissa lietteen vastaanotto- ja käsittelypaikoissa kuin Vakka-Suomen Veden toimipaikassa.

Maksu € (alv 0 %)	Vuosi 2021 (Uudenkaupungin tekninen ltk)	Vuosi 2022 (Taksa Uusikaupunki: Uudenkaupungin tekninen ltk)	Vuosi 2022 (Taksa LSJH:n muut kunnat: Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta)	Vuosi 2023	Vuosi 2024
Perusmaksu, omakotitalo (€/vuosi)	27,06	27,06	19,23	19,23	21,73
Sekajätteen aluekeräys; vähintään 2 hlöä, kompostoi (€/vuosi)	146,94	146,94	153,56	164,31	168,95
Sekajäte (€/tonni)	145,29 (L&T)	148,42 (L&T)	160	160	171
Biojäte (€/tonni)	80	80	51	51	41
Saostussäiliöliete (€/m ³)	?	?	18	21,97	20,90
Umpisäiliöliete/m ³	?	?	14,59	16,74	16,68

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Atso Vainio

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää
 - hyväksyä vastauksen aloitteeseen omalta osaltaan ja
 - esittää, että kaupunginvaltuusto hyväksyy vastauksen ja toteaa, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin, että kaupunginarkkitehti Leena Arvela-Hellén poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18.50.
